

Eul ca intrus în rostirea poetică a lui Constantin Abăluță. O interogare

Raluca-Ana PRAHOVEANU

Universitatea Transilvania din Brașov, România
prahoveanur@yahoo.com

Abstract: This paper analyzes Constantin Abăluță's poetical view and utterance about the individual self as an *intruder*, with its manifestations (which, at times, are described as being either subjective or objective), the depiction of the self's relationship with the others (neighbours, school colleagues, the fellow human beings all together) and the unfolding of the hypostases of the intruder's condition, as imagined in the poet's volume entitled "*THE INTRUDER*". Also, the analysis proposes to bring forth an interrogation concerning a tension between the poetical and real self, imagination (the poetical self /selves) and real life (the artist's own self, imprinted by the condition of an intruder, in both life and the literary field of reception). The poet's out-of-the-usual perception of the self and attitude about reality, together with Gheorghe Crăciun's "pentagonal model" used in my approaching the poetical texts help illustrate several functions of poetry: from exploring one's own self and its world, to an inquiry of "the splintered contemporary human" self, draining real life's evils and regaining inner authenticity by integrating the multiple facets of objective individuality.

Keywords: *Constantin Abăluță, poetical inquiry of the self, the hypostases of the intruder's condition, alterity, Gheorghe Crăciun.*

Acceptarea condiției de intrus. Declarat de Constantin Abăluță drept „cel mai bun lucru pe care l-am scris: capodopera mea” și parte a „testamentului” său „poetic”, alături de volumele *Drumul furnicilor*, *Cârțița lui Pessoa* și *Odăile* (Abăluță 2005: 72), poemul „INTRUSUL” se alătură, în volumul omonim care-l conține, altor două secțiuni cu care comunică și prin care își prelungește și/sau dezvoltă sensurile, anume „Pereții” și „Scurta albastră”, cea din urmă fiind dedicată memoriei lui Gellu Naum.

Poemul *Intrusul* (în interiorul volumului apărând și această grafie a titlului său), scris în decursul anului 2003 și publicat în volumul omonim în 2005, e alcătuit din 40 de trepte sau capitole poetice, în care cuvântului din titlu i se configurează diferite valențe semantice, devenind o reflexie a unuia din crezurile artistice ale autorului său (alături de primatul inspirației, al „dicteului *minim ghidat*” la baza scenografiilor insolitante – cf. Rotaru, creând deschideri în fluxul banalului și un „suprarealism *à l'envers*” – cf. Șerban 2017), care aprecia că, odată cu trecerea timpului, oamenii se exprimă pe sine prin exploatarea sensurilor polisemantice ale cuvintelor, cu ajutorul cărora comunică adevărurile lor cele mai adânci: „Cu cât trec anii cu atât devenim mai profunzi, expresia

noastră se simplifică în favoarea polisemiei.” – Abăluță 2005: 71, *Intrusul sunt eu (un fel de Postfață)*. Poezia devine „o comunicare cu ceea ce se află dincolo” de „pragmatismul ei mocirlos” (i.e. al vieții, *subl. n.* – ibid. supra).

Poemul pare a fi fost scris sub inspirația care i-a schimbat mereu forma, pe măsură ce viziunea autorului despre întreg se metamorfoza. Poemul a dat mereu valori noi noțiunii de intrus, identificându-se cu sinele poetic, apoi, cu ipostazele lui, care ar putea fi și ale noastre și în care ne putem regăsi, corelative obiective percepute subiectiv și propuse altor subiectivități, cititorilor. Ele transfigurează elementele cotidianului în semnale meta-fizice, ce trimit la „conștiința atât de scindată a omului contemporan” (Abăluță 2005: 72), dar care reușesc să integreze toate ipostazele în percepția eului, ca poezie sau *rostire* poetică, *logos* ca *percepție* a eului, în sensul heideggerian al percepției ca *selecție*, atracție către ceva care (te) atrage, de care ești sau devii atras, familiar ca *uzual*, *obișnuit*, dar care deschide sinele către *ne-familiar*, inedit, insolit, care trans-cende:

[...] La un moment dat am avut senzația că poemul se lucra singur. Că poemul mă lucra pe mine. Ideea de intrus căpăta mereu alte valențe. Străinul, singuraticul, paria, marginalul voluptos, vecinul neștiut, copilul neînțeles, adolescentul neubuit etc., etc. [...] (Abăluță 2005: 71).

Alături de aceste ipostaze ale sinelui poetic ca intrus, Abăluță vorbește asumat în Postfață despre acceptarea condiției de intrus și pentru sinele său real, în calitate de poet, în ciuda adversității cu care se confruntă artiștii în planul receptării critice, căci scriitorilor li se impune condiția de intrus, înainte de a li se citi și asimila opera: „Cine impune această condiție unor scriitori (vii sau morți), înainte de a le citi sau reciti cu atenție opera?” (Abăluță 2005: 69).

Din acest punct de vedere, prin a fi tratat ca un intrus, autorul se identifică mai ales cu Bacovia, mai ales, pentru că nu o dată îl devoalează pe acesta, în interviurile acordate, ca reprezentând unul din principalele sale modele literare formatoare: „Ca și Bacovia, eu trăiesc profund condiția de intrus. N-am fost niciodată în pas cu lumea.” – o inadecvare, dacă poate fi numită așa, justificată prin faptul de nu fi avut studii în domeniul filologic sau filosofic, nefrecventarea vreunui cenuclu literar și asumarea unei „posturi de lup singuratic” în care, afirmă el, s-a „instalat cu oarecare voluptate”. (Abăluță 2005: 70).

Declinându-și statutul de angajat în politică sau de disident, afirmă că e alcătuit „mai mult din negații. Pozitiv e în mine doar faptul că n-am capotat. Și că am scris și scriu cu convingerea că, odată și odată, condiția de intrus, de marginal, va deveni adevărata condiție a artistului.” (Abăluță 2005: 70). Astfel, unul din atributele esențiale ale acestei posturi este rezistența în literatură, prin practicarea unei scriituri autentice, valorice estetic, calitative, care nu arde etapele, ci le prelungește, dacă este nevoie, pentru a crea opere bune, acceptând anti-poziționarea de marfă consumeristă, ca scriitor:

[...] O, Doamne, în vremea noastră numai marginalii, intrușii mai au timp să scrie bine. Să ardă etapă după etapă. Să facă multe variante pentru un singur poem. Să lase la dospit volumul ani de zile. Să nu se grăbească cu publicatul lui. Să pregete. Să i se pară că tot mai are ceva de adăugat, de împlinit. [...] (Abăluță 2005: 71).

Autorul pune pe aceeași treaptă intrușii și idealistii, pentru că ei, în opinia lui, „încă mai cred într-o scară valorică” (Abăluță 2005: 71).

Idealistul poet Abăluță, care a scris poemul *Intrusul*, mărturisește că, în economia textului, un rol esențial pentru conturarea sensurilor l-a avut capitolul 5, un declic în inspirația autorului declanșat de citatul lui Eugène Ionesco pe care l-a descoperit în cartea lui Marie-France Ionesco: „suferim când simțim în noi despărțirea cerului de pământ”, citat care ne vorbește despre omul conștientizând îndepărtarea esenței sale de sacru, a *pământului* de *cer*, care produce suferință dincolo de un aici-și-acum.

Poetul afirmă că și-a construit acest al cincilea poem ca unul care „[...] plăsmuiește o paradoxală odaie fizică/metafizică/revelatoare pentru conștiința atât de scindată a omului contemporan. A omului care trăiește zilnic în carnea, mintea și sufletul său despărțirea cerului de pământ.” (Abăluță 2005: 72). Astfel, omul devine o ființă simbolică pentru toți oamenii care resimt în această lume condiția sinelui lor de intrus:

Intrusul este un poem în care se vor „developa tot alte ipostaze ale condiției de intrus pe care, vrem-nu-vrem, o avem în această lume.” (Abăluță 2005: 72).

Percepția sinelui și a celorlalți. Modelul pentagonal de receptare a textului poetic. Așa cum afirmă Gheorghe Crăciun, o astfel de abordare a textului poetic, prin intermediul unui „posibil model pentagonal”, presupune să luăm în considerare toate cele „cinci constante ale textului” și anume:

„[...] raportul lui cu cel care scrie, cu realitatea, cu limbajul, cu sine însuși (discursul ca atare, ținând seama de înscrierea acestui discurs într-o istorie a formelor) și cu cel care citește”, cu precizarea că „[...] aceste dimensiuni nu sunt disjuncte și nici contradictorii, [...] ele se dublează reciproc în procesul de constituire a funcției finale a textului poetic.” (Crăciun 2009: 247).

Acest model de apropiere către poemele componente ale *Intrusului*, poate fi evidențiat, în toate cele cinci dimensiuni ale lui, încă din primul poem, *Intrusul 1*.

Concentrat pe reflectarea uneia dintre ipostazele condiției de intrus și anume, străinul – senzație acut resimțită de eul poetic cu privire la raportarea la propria viață, dar și la relația cu ceilalți, capitolul întâi al *Intrusului* ne propune să receptăm astfel constantele sale. În ceea ce privește raportul textului cu cel care scrie / eul / sinele, ne întâmpină o individualitate cu atributul subiectivității dovedite atât prin apelul la exprimarea la persoana întâi, cât și prin atitudinea existențială pe care o adoptă în fața realității vieții, cea de inadecvare, scindare, exprimată inclusiv la nivel epidermic: „[...] nici azi nu mă dumiresc: sunt oare vecin cu propria mea piele? [...]”; „[...] zilele ca niște odăi libere de ce le ocupă mereu altcineva? [...]” (Abăluță 2005: 5) – interogare a sinelui în raport cu alteritatea, care naște, de fapt, o altă întrebare: de ce nu mă simt stăpân în propria mea viață?

Cel care scrie se reflectă în alegerile de la nivelul percepției, selecției operate la nivelul realității, decupând din real elemente relevante pentru îmbrățișarea limitelor marginalității, precum hotelul, odăia mecanicului,

terasa, liftul, camera, ploaia, comunicate apoi, la nivelul limbajului, direct, în stil tranzitiv, biograficul neavând neapărat de-a face cu starea civilă a eului, cât cu surprinderea eului într-un cadru individual al contingenței care se deschide apoi către unul general-uman, vorbind de o durere universală, aparținând condiției umane în întregimea ei:

Printre zilele vieții mele mă simt uneori ca un intrus
nimerit într-un hotel cu toate camerele ocupate
și căruia de milă i se face loc în odăița mecanicului
pe terasă lângă camera liftului [...]” (Abăluță 2005: 5).

Inclusiv sinele, căruia i se face loc din milă într-un spațiu restrâns, este tratat în limita marginalului.

Raportat la el însuși, la discurs, primul text / capitol deschide și dă tonul celor 40 de poeme care compun întregul poem, cu simbolistica hristică a zilelor de încercare în pustia deșertului, aici, echivalate prin lumea de aici, depărtată de cer, de sacral, dar care încearcă această recuperare și integrare a lui în scenariile imaginate și/sau decupate din real, fie el interior (interioritatea sinelui și a fațetelor sale) ori exterior (lumea cotidiană, contemporană).

Cititorul, ca subiectivitate alteră, este avertizat de la început, în acest poem, că eul se va desface într-o pluralitate de ipostaze, prin intermediul unei amintiri a acestuia: necunoscutul care l-a oprit pe stradă să-l întrebe care-i sintagma contrară celei de „SENS UNIC”, aceasta ca o sugestie a multiplicității ipostazelor condiției de intrus.

Intrusul ca străinul / înstrăinatul – în viața sa și în ochii celorlalți este o expresie a *trans-conștientului*, cum ar fi afirmat M. Eliade, dovadă alegerea din contingent, a elementului de care a fost atras cel care scrie și eul care se comunică pe sine aici, anume: liftul, ca simbol ascensional, dar și marcând o eternă peregrinare la limita dintre spații, cel locuit de ceilalți și cel tinzând spre depășirea lui.

Poezia celui care scrie acest prim capitol este o fugă către un *punct invizibil* al tuturor posibilităților, cu accente de revoltă față de un destin căruia îi este dinainte înscris, în regia altcuiva și din care nu poate scăpa, nuanță expresionistă din tonul eului, atunci când ne comunică senzația lui de existență captivă, viață ivită prin hazard, acel punct din care se nasc toate formele de manifestare ale întregului, pe care le ia în stăpânire:

[...] poate că nu am făcut nimic altceva decât să rup vertiginoasele
polițe de asigurare ale morții
fuga aceea către un punct invizibil în care foșnesc milioane de uși
și se-ntunecă milioane de ferestre
conglomerat testamentar care ne regizează viețile
după bunul lui plac
sînge șapirografiă care plutește pe deasupra orașelor
penel orb ce umblă din casă în casă ca un colindător
colorînd oamenii în culori disperate și ridicole (Abăluță 2005: 5-6).

Captivitatea coborâtă în plan fizic, corporal e transcrisă retoric-interogativ: „[...] pot să trăiesc încorsetat în provizoratul mâinilor și picioarelor

/ care-mi patrulează prin creier ca printr-o sală a pașilor pierduți? [...]” (Abăluță 2005: 5).

Poemul devine, așadar, expresia resimțirii de către eu a durerii generale a „omului fotocopiat” („[...] iar eu stau și ascult ploaia pe terasă noaptea / nu pot să dorm simt durerea omului fotocopiat [...]”), prins „în vârtejul unei vieți / care nu-i mai mult a mea decât a dalelor de beton / ori a norilor care planează pe sus [...]”, dar și a percepției lui atente a modului miraculos prin care natura recompensează, prin regenerarea ei spontană, căderea în durată și pierderea din ea a oamenilor, mai ales a celor de care ceilalți s-au despărțit mai devreme decât le era acelora sortit: „punctul prin care dealurile își varsă unul altuia morții / pentru cei mai tineri dintre ei pretinzând flori în culori vii / ca o răscumpărare în ideal a spiței secerate” (Abăluță 2005: 6).

În plus, o celebrare a umilului din cotidian, din care eul alege apa de ploaie, copacii, norii, clipa (ziua „îngustă”), tăcerea, în locul banchizelor, orchestrației *monumentaliste* sau directivelor, atitudine de frondă care revine și alte capitole:

[...] mi se cere să acord toată încrederea unor banchize care se topesc
după proiectul unor ingineri monumentaliști
ai patriei supraponderale
dar eu iubesc mai mult banala apă de ploaie
culeasă în ligheane private și am mai mult respect
pentru copacii uscați în care pulberea graseiază și norii
o acompaniază cu bizare sunete de instrumente de percuție [...] (Abăluță 2005: 5).

Sinele înstrăinat este un receptacul deschis spre lume, prin ascultare și contemplație, devine expresie a *Da-sein*-ului, definit drept „faptul-de-a-fi-loc-privilegiat-al-deschiderii”, cu exprimarea heideggeriană (Heidegger 2011: 246), deschidere a omului pentru ființă, „în-cident” (Heidegger 2011: 229), prin care ființa i-rumpe și se face manifestă, căci, în interpretarea dată la început esenței de a fi om, „faptul de a fi om își are temeiul în deschiderea ființei ființării” (Heidegger 2011: 244). Eul, aici, se deschide la final către ascultare, surprinzându-i vieții latura ei evanescentă, limitarea, dar și miraculosul clipei, linia dintre pământ și cer, care unește elementele terasei și dalelor de beton, ca exponente ale unui teluric citadinizat, ale ploii și norilor, aparținând cerului, sinele, cel individual subiectiv prin toate gama lui de atitudini și cel integrând durerea tuturor oamenilor, prin condiția lor destinală, reprezentați prin *omul fotocopiat*, ca manifestare aparentă a individualității obiective – om care apare din neantul *conglomeratului testamentar* și care, își percepe, prin selecție conștientă din manifestările / aparențele vieții, acele ipostaze cu care s-a identificat cel mai mult în lăuntrul său, dar și cu care se află în tensiune opozitivă. Tensiune anulată, mai apoi, prin descoperirea și rostirea în poezie a aceluiași destin, de muritor, de inadecvat la venirea întru ființă, în această viață ca un *hotel cu camerele ocupate*, un intrus. A sta și a asculta, a sta și a scrie / a (te/i/ne) rosti, dându-ți un rost ca om, prin scrierea acestui poem, a descoperi că, în planul larg al vieții, existența umană individuală și/sau colectivă nu este mai presus întemeiată a trăi, față de toate celelalte forme de viață, acestea din urmă chiar și fără a conștientiza lumea sau a făuri o lume:

[...] eu stau în această zi îngustă
locuiesc tăcerea sporadică dintre două treceri ale liftului
păzesc pașii ploii pe terasa cu vedere direct spre cer
unde dacă mă încumet să ies mă văd prins în vârtejului unei vieți
care nu-i mai mult a mea decât a dalelor de beton
ori a norilor care planează pe sus cu pieile lor bine întinse
de ciudate instrumente de percuție. (Abăluță 2005: 6).

Ipostazele condiției de intrus. Identitate și alteritate.

În cele 40 de *capitole* componente, poemul *Intrusul* ne arată ipostazele acestei condiții, în proiecția autorului său. Ea pare să se desfășoare în intervalul dintre integrare și scindare a eului, așa cum afirmă următoarele versuri din capitolul 3: „Poți muri câte un pic în odăile zilelor tale / ca un stăpîn ori ca un intrus [...]” (Abăluță 2005: 9).

Integrarea presupune, aici, eul care poate fi „eu într-o mie de feluri” (Abăluță 2005: 34, cap. 36), însă nu și eliminarea intruziunii, în ipostaze precum: Cel care scrie, Poet, cu atributele celui *Inspirat*, care *Vede*, *Insolitant*; Contemplativ, deschis către esența lumii, cu atributele de *Flaneur*, *Definit prin negație*, *Nostalgic*; Cel dorind libertatea. În timp ce scindarea ne prezintă ipostazele prin care eul resimte acut opoziția eu – ceilalți, cu ipostazele ei, precum cele de: Însingurat, Marginal; Polemic, critic; Inadecvat, cu opoziția destinal vs. contextual, manifestă în relația eului cu ceilalți și cu obiectele; Revoltat.

Cine și cum este descris, *developat* intrusul? Dacă în poemul-capitol care deschide secțiunea Intrusului, am putut decela o individualitate scindată, un intrus *nimerit* în propria sa viață ca într-un *hotel cu toate camerele ocupate*, un ins care resimte acut însingurarea și inadecvarea, o marginalitate spațială, dar mai ales existențială, observăm că ea (se) continuă ca prezentă în capitolul 2, prin forma din prezent a eului, cea a vecinului ignorat, disprețuit de ceilalți vecini ai săi cu statut social ridicat, dar și printr-o formă regresivă, care evocă din trecut adolescentul neîubit încă, singularizat încă de pe atunci prin felul său de-a fi: dornic de a adopta scenariu de viață posibil, dar evidențiat prin dorința de a fi / a rămâne altfel, „[...] cu moartea mea singulară / ca un atom cu valențele libere” (Abăluță 2005: 8).

Apoi, devine cel definindu-se prin negație: „Nu am nimic de adăugat zilelor / ale mele sau ale altora [...]”; închis în propriul destin, răgaz: „Poți muri câte un pic în odăile zilelor tale [...]” (Abăluță 2005: 9). Cel care scrie și care are, ca inspirație, spațiul camerei și preocuparea sufletească: „pentru a face un poem ca acesta / e suficient aerul dintr-o cameră / și-o inimă plină de neliniște [...]” (*Ibid.*) Dar și eul prins în durată, scindat între trecut și prezent și reînnoit (mereu altul, la fiecare „trei minute”), îmbrățișând singurătatea care(-i) conferă autenticitate. (Abăluță 2005: 10).

Capitolul 5 reflectă, așa cum afirmă autorul, „conștiința scindată”, trăind suferința separării de ființa întregită: „[...] sufeream când vedeam cerul despărțit de pământ / trăiam angoasa plecării de undeva / înduram mirajul sosirii altundeva [...]”, poem în care asistăm la interogarea propriei ființe, dar adresată, de fapt, tuturor: „[...] a cui e de fapt odaia asta? / ale cui sunt zilele prin care trecem? [...] // [...] cine suntem noi? / printre pereți murdari și tavane crăpate [...]” (Abăluță 2005: 11).

Eul singuratic, asumându-și nimicnicia, contemplă lumea în trecerea lui, fie pe strada lui „în formă de opt”, unde-și dorește liniștea emanată de „două case goale”: „acea liniște a nimănui” (Abăluță 2005: 12), fie de la distanța flaneurului, observator de la distanță al destinelor celorlalți – realitate surprinsă prin privire, care insolitează realul datorită „veșnicei” sale „mirări” proiectate asupra lui, banal surprinzător și pentru el, absorbind liniștea, tăcerea din orele înserării: „[...] e ora-n care înfiez copacii răzleți din scuaruri / e minutul rugăciunii pietrelor de caldarâm [...]” (Abăluță 2005: 15). Eu alternând între resemnarea de a fi / a rămâne închis între granițele corpului său („[...] // dar știu că nu pot avea nimic din toate astea / că sunt închis în propriul trup și mireasma lui carnală [...]”, ridurile atestându-i „trista unicitate”, Abăluță 2005: 12) și puterea surprinzătoare de a reda extra-ordinarul din lumea obișnuită:

[...] surpriza aceasta de-a fi cineva care-i zărește pe oameni / prin însăși puterea de-a trece pe lângă ferestrele caselor lor / pe două minuscule globuri oculare legănînd întreaga realitate / cu acea delăsare a sufletului care creează sinucigași generoși (Abăluță 2005: 15).

Singuraticul neobservat de semeni, care parcurgând străzile „drepte” ale orașului, are „[...] atîta timp de pierdut [...]”, dă uneori lumii sens doar prin scris, altfel, în lipsa scrisului, lumea fiind doar un rest: „În diminețile în care nu scriu privesc lumea / ca pe-un deșeu de care n-am nevoie [...]”. În lipsa rădăcinilor reprezentate de părinți, eul resimte pierderea rostului său de pe lume, prezența lor mai putînd fi reconstituită doar din amintiri: „[...] cine nu mai are mamă și tată pipăie acte și fotografii / cu fervoarea analfabetului și privește peste acoperișe / zilele cum se duc încet / ca umbre pe crupa calului ce intră în rîu” (Abăluță 2005: 14).

Sintagma explicită de intrus apare în câteva dintre poeme, descriindu-l pe revoltatul reprimat, trecînd prin viață ca un paria („Prin odăile lumii acesteia am trecut / ca un intrus cu pumnii strînși la spate / străzile pe care-o apucam se goleau de oameni / eram oare mesagerul vreunui cutremur? [...]”, Abăluță 2005: 13) sau prezentîndu-ni-l sub forma copilului care are revelația lumii exterioare, dinlăuntrul spațiului intim al casei, cu urechea lipită de fereastra zidită a uneia dintre odăi. Epifanie receptată în lipsa părinților, apoi, redevenind „un ins normal”:

[...] cînd lipseau ai mei de-acasă mă duceam deschideam fereastra / cu urechea lipită de zidul făcut de tata ascultam / pașii și vocile celor de pe stradă / pipăiam cărămizile aspre și-mi părea că zăresc copacul de vizavi / mă simțeam un intrus despărțit de toate lucrurile lumii / dar strîngîndu-le altfel în mine / coaja de cărămidă era numai a mea / trecătorii vorbeau și pășeau numai pentru urechile mele [...] (Abăluță 2005: 15-16).

Revenit la prezentul în care scrie, din copilăria cu sentimentul intruziunii care a provocat inspirația pentru insolitarea lumii, eul alternează între două atitudini cu privire la real: se deschide înspre realul receptat prin privire (de la obiecte, oameni, la situații, inclusiv a celor negative – de aici, atitudinea lui polemică, fronda, revolta), real în care se simte, alături de ceilalți, separat de sacru (ipostază destinală comună tuturor), dar caută să descopere și

să redea miraculosul din cotidian, „<poezia din cotidian>, miraculosul ascuns în banalitatea vieții de zi cu zi [...]” (Gh. Crăciun citându-l pe Al. Mușina, Crăciun 2009: 299), căutare specifică uneia din orientările poeziei tranzitive, conform lui Gh. Crăciun, cea „a perpetuului miracol cotidian” (Crăciun 2009: 366). Astfel, tatăl (cu care lumea îl poate confunda după ce străbate strada cu „cele trei curcubeie”, care „începe ziua și sfârșește noaptea”, Abăluță 2005: 22), mătușa Anielka sau omul care creștea „un bonzai în bibliotecă”, devin noi alter-ego-uri ale eului, într-o alternanță între trecut și prezent, actual și potențial.

Eul care trăiește între limitele pereților, se tratează cu autoironie: „Merit un premiu pentru că trăiesc / între acești pereți fără fisură [...]” (Abăluță 2005: 36). Eliberarea dorită provine tot din înregistrarea scindării resimțite: „Să plec oriunde să nu mai știu de nimic / împrejur-mi sunt atîția pereți dar nici o odaie / [...] / cineva scrijelează o foaie de hîrtie [...]” (Abăluță 2005: 19). Sciziune căreia-i pune singur nume, precum cel de *liftier*: „Trec zilele trec anii / mă simt tot mai mult un liftier / însoțesc oamenii în sus și în jos / [...] / eu rămîn mai departe în cușca asta a nimănui / nici afară nici înlăuntru [...]”, eu care captează cuvintele celorlalți, dar le redă în gol: „[...] cuvintele lor mi se rotesc în căpățîna / și căpățîna îmi piue ca un vechi aparat de radio cu galenă / uitat prin iarbă [...]” (Abăluță 2005: 20).

Ca *liftierul*, eul manifestă o mișcare du-te-vino între retragere, senzația captivității (în propria viață, destin, corp), critica relelor lumii și deschidere spre aceasta, prin ascultare, contemplație, comuniunea cu ceilalți, absorbind, prin simțuri și scris, esența ei (ascunsă, camuflată, revelată, insolită). Ceilalți sunt tratați fie ca *semenii* săi, fie în spirit de frondă, de exemplu, prin etichetările atribuite vecinilor cu statut social mai ridicat, care-i disprețuiesc pe ceilalți: „[...] acești trișori de uși și de ferestre / [...] acești traficanti de creiere cu robinete de fildeș / din care curg la comandă gînduri calde ori reci [...]” (Abăluță 2005: 7).

Ce apreciază eul-*intrus*?

Momentele deosebite ale vieții: „În viață zilele nu contează / ci calitatea tăcerii pe-o piatră [...]” (Abăluță 2005: 26).

Comuniunea cu semenii săi, atât prin împărtășirea destinului comun de muritori, despărțiți de întreg, cât și prin valorizarea adevărului oamenilor simpli, întâlniți în peregrinarea pe străzi: „[...] inspirația de-a fi pe străzi tot timpul / e cel mai important lucru pentru mine / căci aici întâlnești oameni cu fețe adevărate ca ploaia [...]” (Abăluță 2005: 27).

Să știi să descoperi care-i rostul tău pe lume: „[...] să recunoști ce-i al tău e cel mai greu din toate [...]” (Abăluță 2005: 23).

Și, după ce a experimentat cu *nimicul*, atât în viață, cât și în poezie („Știu să nu fac nimic într-o mie de feluri / am început cu propria-mi viață / și am sfîrșit cu poezia mea / care nu-i decît o durere de dinți / implantată ciupercilor de pe acoperișe [...]”, Abăluță 2005: 37), eul trebuie să rămână fidel sie însuși, autentic prin ascultare și contemplație activă, chiar și primind *ultimatum* din partea obiectelor:

[...] Și dacă aș fi făcut ceva anume / copii o carieră vreo invenție epocală / cu ce m-ar fi schimbat asta? N-aș fi / ascultat la fel tăcerea pe-o străduță / după ploaie cînd sufletul e trist / de tot ce n-a fost dat să se întîmple? / N-aș fi stat ca și azi într-o casă /

cu un număr pe ușă și-un copac chior alături / zgîndu-se cu frunze la geamul odăii mele? Omul / și călătoriile lui pe lângă ziduri / ultimatumul hainelor care nu mai vor să îmbrace / trupuri omenеști ci pereți... (Abăluță 2005: 37).

Pornind de la *nimicul* experimentat și luarea în deriziune a poeziei sale, *intrusul* își adaugă, astfel, noi ipostaze, precum: Poet prin *a nu face nimic* (cap. 26, 18), Eul ca Iov (cap. 10), *Contemporan(ul) cu nimicul* (cap. 40), anunțate în secțiunea *PEREȚII* a volumului *Intrusul* și care vor fi dezvoltate de Abăluță în alte volume poetice, de exemplu în vol. *Iov în funicular / Iov în ascensor* (2009) și *Totul despre nimic* (2010).

Recurențe poetice. Repetiție și diferență.

Viața ca un hotel cu toate camerele ocupate, ca și **terasa** devin motive recurente, regăsindu-se și în poemul/capitolul 2 al *Intrusului*:

Printre zilele vieții mele mă simt uneori ca un intrus
nimerit într-un hotel cu toate camerele ocupate
eu stau de milă într-o odăiță pe terasă
zgomotele din vecini coboară-n mine o disperare moderată [...] (Abăluță 2005: 6).

Ideea **vieții ca înșiruire de odăi**, destinate locuirii omului după părăsirea universului intrauterin, fusese deja prezentată de poet în volumul *Odăile* din 2001, în secțiunea omonimă:

Omul se naște printr-un schimb de locuință
din odaia amniotică trece-n odaia casei părintești
și-apoi viața lui nu-i decât un șir întreg de mutări
odăi care-l corcolesc cu etanșeitatea lor artificială [...] (Abăluță 2001: 7)
(*Odăile*, 1.)

Cu apariția *Intrusului*, **odaia** este resemantizată ca spațiu contextual al marginalității, drept *odăița mecanicului* (*Intrusul*, cap. 1), dar și spațiul comun tuturor oamenilor, ca *odaia tuturor* (*id.*, cap. 28), vehicul metafizic în care eul se poate urca și călători prin tot orașul, alături de ceilalți, denumiți *semenii* săi: „M-am urcat în odaia tuturor / și-am călătorit cu ea prin tot orașul alături de semenii mei / înalți și scunzi slabi și grași profesori sau analfabeți / zgîlțiturile ei le suportam cu toții / muzica asurzitoare pusă de conductor așîșjderea [...]” (Abăluță 2005: 29).

Dar eul revine, în același poem, asupra pretenției sale de a integra diferențele dintre semenii și destinele lor, căci, deși cu toții admiră în timpul călătoriei „[...] străzile cu copaci umbroși / statuile din alt veac clipa de bronz [...]”, tot el resimte scindarea față de ceilalți, incapacitatea de a unifica scindarea produsă însuși sacrului, rupt în mii de forme manifestate, reunire probabilă doar în afara cetățeanului și civilizației, poate pe un munte, la adăpostul norilor și fulgerelor, ca semne de hierofanie cosmică: „[...] și-n piept ca o ruptură simțeam locul / de unde se desfac mai multe vieți / odaia tuturor o utopie migratoare / fantoma singelui nostru volatil / poate o cabană în creierii munților / locuită de nori și de fulgere / într-un colț cu scheletul ultimului alpinist / care-a urcat pînă aici” (Abăluță 2005: 29).

Terasa conținând *odăița mecanicului*, „lângă camera liftului” (ca în cap. 1, *Intrusul*), odăița pe terasă în care stă *de milă* (ca în cap. 2 al *Intrusului*) permite eului și ipostazelor sale ca intrus să stea aproape de ceresc, absorbind zgomotele venite din vecini, fie ele certuri sau „[...] uruitul trolului și plescăitul ploii pe terasă [...]” (*Intrusul 1*). În volumul *Odăile*, secțiunea omonimă, ea instituie analogia cu odaia în aerul liber, în care eul se lăsa impregnat de propria sa singurătate, ca de exemplu, în poemul *Terasa*, unde contemplația singuraticului, care încearcă să treacă „dincolo de coaja zilelor”, între umbrele pereților a căror senzație pe trup îi trezește amintirea colegilor „din clasele primare / ce-ți promit marea cu sarea la o bere pe-o terasă” (Abăluță 2001: 22).

Un alt motiv recurent este **orașul cu străzile lui**, pe care peregrinează eul din *Intrusul*, *urcat în odaia tuturor* (cap. 28) și care poate urmări ce fac semenii la ceasul înserării, mulțumit să între chiar și de la distanță în comuniune cu ei: „Cum trec eu pe străzi și privesc pe ferestre în casele oamenilor / cu o veșnică mirare că trec și că văd [...]”, cap. 9 (Abăluță 2005: 15). Loc privilegiat al întâlnirii cu ceilalți: de la *vecinii piromani*, la copiii care țipă dinspre curtea policlinicii de la injecții, la cei întâlniți pe străzi, descriși în cap. 25: „[...] oameni cu fețe adevărate ca ploaia / și vânzători de ziare ca niște soldați de plumb / topiți cu flacăra la un capăt [...]” (Abăluță 2005: 27).

Spațiul citadin devine locul aglomerării urbane și al degradării ființei, al unei *fotosinteze* artificiale, de exemplu în *BANC DE MEDUZE* (secțiunea *VIATA MEA*, din *Iov în funicular*, vol. *Iov în funicular / Iov în ascensor*, 2009):

Simt adesea că trăiesc într-un banc cu milioane de meduze
care țin în buzunarul lor soarele și-l fac transparent [...] //

Dimineața în metropola aglomerată
oamenii dau grăbiți colțul străzilor
își sorb cafeaua în pahare de plastic în picioare în metrou
coboară mecanic la stația convenită
și n-o să afle niciodată ce sunt
dacă le spui de meduze o să rîdă în hohote
și-o să alerge până la următorul colț de stradă
unde-i va înghiți impunătoarea clădire de sticlă transparentă
care le asigură sărmana zilnica lor fotosinteză. (Abăluță 2009: 52)

Liftul ca simbol ascensional este reluat, prin ascensor, în secțiunea *Iov în ascensor* a volumului *Iov în funicular / Iov în ascensor* (2009), ca expresie a dorinței eului de a se înălța dincolo de această postură de captiv, dar nu în cadrul spațial, ci în plan ontologic, o înălțare spirituală a ființei care însă, mai întâi, are de ispășit ca Iov cel biblic:

Doamne de ce m-ai închis în ascensor
de ce m-ai lăsat la voia oricărui terchea berchea
să mă trambaleze din beci până pe terasă
trezind prin nenumăratele etaje
duhnind a formol ș-a varză-mpuțită? [...] (Abăluță 2009: 12). (*Iov în ascensor*, 8)

Nimicul. De la nimicul de a face nimic *cu propria viață și cu poezia*, din capitolul 40 al poemului *Intrusul*, Abăluță dezvoltă, în volumul *Totul*

despre nimic (2010), o adevărată ontologie a nimicului, în același timp ontologie a vidului, a nimicniciei și o întemeiere a plinului existențial: libertatea de a nu face nimic care te face să poți trăi și să simți totul:

„**Îți trebuie forță ca să nu faci nimic.** Îți trebuie forță ca să fii tu însuți. [...]” (Abăluță 2010: 14);

„**Dacă ești liber, poți spune totul.** Poate că unii mă vor urî: cei făcuți din zile amorfe. Să nu faci nimic înseamnă să fii liber. Să ai harul peretilor în sânge. Desparți și apropii așa cum un fir de păianjen traversează lacul.” (Abăluță 2010: 28).

Concluzii. Poezia *Intrusului*: analiza autenticității sinelui

La Abăluță, poezia ca *rostire* presupune atât „nevoința” scrierii, cu „temei în puterea limbii” (Heidegger 2011: 121), rostire înțeleasă în sensul începuturilor rostirii despre ființă (identificate în gândirea lui Parmenide, anume, drept logos ca „[...] strângere laolaltă, ea aparținând în chip intim perceperii”, Heidegger 2011: 236), cât și căutarea esenței identității, regăsirea în condiția de intrus.

Poezia *Intrusului* este, mai degrabă, reprezentativă pentru poezia „identității”, ca spațiu de manifestare pentru „individualitatea obiectivă pluripsihică” (regăsită de Gh. Crăciun în poezia persoană), prin ipostazele multiple ale condiției de intrus *developate* de Constantin Abăluță în volum (poezia identității fiind diferită de „poezia obiectivității perceptive”, care este o „[...] poezie a izolării eului de propria sa esență psihică, o poezie a corpului, nu a identității.” – Crăciun 2009: 265).

Astfel, raportul dintre Eu și Ceilalți este surprins în două modalități: 1. ca Identitate și alteritate și 2. ca Identitate *vs.* alteritate.

Pe prima aș denumi-o prin: *Eu sunt toți intruși.* Toți suntem niște *intruși*, apărând ipostaza omului despărțit de sacru (cel care resimte *despărțirea cerului de pământ*, precum în citatul din E. Ionesco, care a constituit declicul creativ pentru o parte a poemului *Intrusul* și prilej de ilustrare a „conștiinței scindate a omului contemporan”(cf. C. Abăluță). Dar și identificarea poetului cu intrusul având atributele idealistului, marginalului, parte ca impunere a receptării critice, parte ca asumare a acestei poziționări în literatură, așa cum am precizat din spusele poetului în începutul lucrării. Ca ilustrare poetică a *eului plural*, la Abăluță se poate considera, în volumul discutat, o *alter-nare* între monolitic și sfărâmat, transcendență și tranziență. În a doua modalitate, alteritatea e ilustrată prin ipostazele condiției de intrus, pe care aș rezuma-o prin: *Eu este (un) intrus(ul) / un Alt intrus.*

De la explorarea sinelui, la expunerea relelor lumii și până la integrarea lor în eul plural, prin manifestările *Intrusului*, acest volum anunță alte ipostaze relevante pentru condiția umană, precum cele ale *Eului ca Iov* sau ale *Contemporan-ului cu nimicul*, propunându-ne un moment de reflecție personală și de onestitate: *Noi care dintre Intruși suntem?*

BIBLIOGRAFIE

- Abăluță 2001: Constantin Abăluță, *Odăile*, București, Editura Muzeului Literaturii Române.
- Abăluță 2005: Constantin Abăluță, *INTRUSUL (INTRUSUL PEREȚII SCURTA ALBASTRĂ)*, București, Editura Vinea.
- Abăluță 2009: Constantin Abăluță, *Iov în funicular / Iov în ascensor*, Cluj-Napoca, Limes.
- Abăluță 2010: Constantin Abăluță, *Totul despre nimic*, Cluj-Napoca, Limes.
- Crăciun 2009: Gheorghe Crăciun, *Aisbergul poeziei moderne*, Pitești, Paralela 45.
- Heidegger 2011: Martin Heidegger, *Introducere în metafizică*, traducere din germană de Gabriel Liiceanu și Thomas Kleininger, București, Editura Humanitas.
- Rotaru: Andra Rotaru, „Pălăria și cuierul m-au emoționat întotdeauna”, interviu cu Constantin Abăluță, în revista *Dilema veche*, nr. 307, disponibil la adresa: https://dilemaveche.ro/sectiune/oameni-si-idei/palaria-si-cuierul-m-au-emotionat-intotdeauna-618980.html#google_vignette, consultat în octombrie 2023.
- Șerban 2017: Robert Șerban, „Libertatea înseamnă și dezorientare”. *Interviu cu scriitorul Constantin Abăluță*, în *Banatul azi*, 03 aprilie 2017, disponibil online: <https://www.banatulazi.ro/libertatea-inseamna-si-dezorientare-interviu-cu-scriitorul-constantin-abaluta/>, consultat în octombrie 2023.